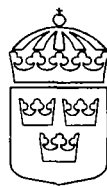

Kulturutskottets yttrande

1992/93:KrU12y

Ändringar i upphovsrättslagen

1992/93
KrU12y

Till lagutskottet

Lagutskottet har genom beslut den 15 april 1993 berett kulturutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1992/93:214 om ändringar i upphovsrättslagen jämte de motioner som kunde komma att väckas med anledning av propositionen.

Med anledning av propositionen har motionerna 1992/93:L17—L22 väckts.

Under den allmänna motionstiden 1993 har följande motioner som avser upphovsrättsliga eller närliggande frågor väckts, nämligen 1992/93:L801, 1992/93:L803 och 1992/93:L806. Yrkande 3 i motion 1992/93:L801 och yrkande 2 i motion 1992/93:L803 har hänvisats till kulturutskottet medan motionerna i övrigt hänvisats till lagutskottet.

Kulturutskottet har — under förutsättning att lagutskottet samtycker därtill — beslutat att jämte eget yttrande till lagutskottet överflytta de båda motionsyrkanden som hänvisats till kulturutskottet. Utskottet yttrar sig vidare i vissa av de övriga frågor som tas upp i propositionen eller i motionerna.

I ärendet har utskottet uppvaktats av företrädare för Konsthögskolan och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS), Copyswede, Bildkonst upphovsrätt i Sverige (BUS), Svenska tonsättares internationella musikbyrå (STIM) och Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI).

Utskottet

Inledning

Utgångspunkten för den upphovsrättsliga lagstiftningen är redan i dag att upphovsmannen skall förbehållas rätt att — bortsett från vissa inskränkningar — ekonomiskt tillgodogöra sig alla sådana utnyttjanden av verket som har praktisk betydelse (prop. 1960:17 s. 60).

Det torde också vara allmänt erkänt i vårt land, anför det i propositionen, att det är väsentligt att upphovsmän, utövande konstnärer och andra rättighetshavare tillförsäkras ett starkt rättsligt skydd för sina prestationer. Ett sådant skydd stimulerar till skapande och annan

verksamhet på det litterära och konstnärliga området samt bidrar till att rättighetshavare får de ekonomiska förutsättningar som krävs för att de skall kunna verka.

Utskottet, som ansluter sig till de redovisade bedömningarna, hälsar med tillfredsställelse de förslag till förändringar som läggs fram i propositionen och som syftar till att förstärka skyddet för upphovsmännen.

Fortsatt översyn och utredning av upphovsrättslagen

I ett motionsyrkande begärs bl.a. att de utövande konstnärernas rättsliga skydd skall ses över ytterligare. Motionärerna anför att den tekniska utvecklingen har starkt påverkat konstnärernas situation och arbetsmarknad. Möjligheter till vidareutnyttjande, mångfaldigande och kopiering av inspelningar liksom spridning av framförande genom elektroniska medier utvecklas fortlöpande. Nyttjandets omfattning ökar kraftigt.

I propositionen anförts att när det gäller de delar av upphovsrättslagen som den svenska utredningen inte hann befatta sig med och vilka inte heller aktualiseras i samband med EG:s arbete (se därom prop. s. 45—49) är någon omedelbar översyn inte aktuell. Justitieministern anför dock att hon allmänt är av den uppfattningen att en genomgång av också övriga delar av upphovsrättslagen bör komma till stånd i lämpligt sammanhang.

Utskottet anser att det är angeläget att en översyn av upphovsrättslagen i ovan angivet avseende kommer till stånd snarast möjligt. Det får ankomma på lagutskottet att bedöma huruvida det är motiverat med något riksdagsinitiativ i frågan.

Vidareförsäljning av konst

Upphovsrättsutredningens slutbetänkande (SOU 1990:30) Översyn av upphovsrättslagstiftningen innefattar ett förslag om ett ersättningssystem vid vidareförsäljning av konst.

Förslaget innebär sammanfattningsvis följande. En ersättning om 5 % tillfaller upphovsmannen. Denna individuella rätt, s.k. *droit de suite*, skall gälla under verkets skyddstid enligt reglerna i upphovsrättslagen. Rätten kan inte överlåtas. Efter upphovsmannens död kan rätten dock övergå till efterlevande make och arvingar och testamenteras enligt vanliga regler. Om konstnären inte efterlämnar några arvsberättigade och inte heller disponerar över rätten genom testamente skall dock ersättningen, i stället för att tillfalla Allmänna arvsfonden, övergå till den organisation som skall förvalta ersättningarna för att användas till kollektiva ändamål inom bildkonstområdet.

I ett antal motioner begärs att ett ersättningssystem i enlighet med utredningens förslag genomförs. I några av motionerna begärs dessutom att utredningens förslag skall kombineras med en lag om avgift på all vidareförsäljning av konst, där avgiften skall användas till kollektiva ändamål inom området. Denna lag skall i princip träda in då konstverk säljs efter det att skyddstiden gått ut.

I propositionen anförts bl.a. att det inom EG pågår en studie av reglerna om rätt för konstnären till ersättning vid yrkesmässig vidareförsäljning. Studien skall ligga till grund för beslut huruvida ett initiativ skall tas på området. Vidare anförts att arbetet bedrivs skyndsamt. Såvitt nu kan bedömas kommer klarhet om resultaten beträffande många frågor som utreds inom EG att vinnas relativt snart. Skulle kommissionen inte ta något initiativ på detta område får frågan om svensk lagstiftning i den aktuella frågan tas upp på nytt.

Enligt justitieministerns uppfattning bör förslag till lagändringar på grundval av Upphovsrättsutredningens arbete inte utan särskilda skäl läggas fram nu beträffande frågor som är föremål för behandling inom EG och som kan förväntas bli slutbehandlade inom kort. Om sådana lagförslag skulle läggas fram nu finns det, enligt ministern, en beaktansvärd risk för att de nya reglerna skulle behöva underkastas grundläggande förändringar till följd av resultatet av EG:s arbete samt EES-avtalet.

Utskottet behandlade hösten 1988, efter hörande av bl.a. lagutskottet, ingående frågan om ett ersättnings- och avgiftssystem som skulle ge konstnärerna del i det ekonomiska utbytet vid vidareförsäljning av konst (bet. 1988/89:KrU7). Utskottet framhöll därvid att kulturarbetarnas ekonomiska villkor inte är tillfredsställande trots de insatser som gjorts av stat, landsting och kommun. Det fanns, enligt utskottets mening, tungt vägande argument för ståndpunkten att konstnärerna genom ett ersättnings- eller avgiftssystem skulle få del i det ekonomiska utbytet av yrkesmässig vidareförsäljning av konst. Utskottet ansåg emellertid att Upphovsrättsutredningens redovisning i frågan om införande av *droit de suite* borde avvaktas. När denna förelåg borde frågan i hela dess vidd tas upp till prövning av regeringen. Vad utskottet anförte gav riksdagen som sin mening regeringen till känna (rskr. 1988/89:78).

Härefter har utskottet vid två tillfällen, våren 1990 och 1991, avstyrkt motioner i frågan. Vid första tillfället förutsatte utskottet att regeringen skulle pröva frågan så snart som möjligt efter det att utredningen avgivit sitt betänkande. Vid sistnämnda tillfälle förutsatte utskottet att, eftersom remissbehandlingen avslutats i slutet av år 1990, regeringen snarast skulle pröva frågan (bet. 1989/90:KrU18 och 1990/91:KrU21).

Riksdagen har, som angetts i det föregående på förslag av utskottet, uttalat att regeringen — sedan Upphovsrättsutredningens redovisning i frågan lagts fram — borde ta upp frågan om införande av ett ersättnings- eller avgiftssystem som skulle ge konstnärerna del i det ekonomiska utbytet vid vidareförsäljning av konst. Det fanns enligt utskottets mening tungt vägande argument härför. När justitieministern nu presenterar sina ställningstaganden till utredningens förslag framgår att hon ej tar ställning i den aktuella frågan. Som skäl härför anges i huvudsak att det inom EG pågår en studie i frågan och att denna inte bör föregripas. Utskottet kan dock konstatera att det är oklart huruvida något direktiv i frågan kommer att läggas fram. Vidare kan anmärkas att regler om *droit de suite* redan finns i ett antal EG-länder. Beträffande förhållandet i Norden kan nämnas att en sådan rätt finns i

Danmark och Island medan Norge har ett system med en offentlig-rättslig avgift. Enligt utskottets mening utgör därför utvecklingen inom EG inte något hinder för Sverige att införa en rätt till ersättning till upphovsmännen i enlighet med Upphovsrättsutredningens förslag. Inte heller det förhållandet att resultatet av EG:s arbete skulle kunna kräva förändringar i de nya reglerna motiverar att man avvaktar med ställningstagandet till de här aktuella frågorna. Utskottet förordar att Upphovsrättsutredningens förslag genomförs. Starka skäl talar för att, som föreslagits i motioner, ersättningssystemet skall kombineras med en offentlig-rättslig avgift på vidareförsäljning av konst, där avgiften skall användas till kollektiva ändamål inom området. Utskottet föreslår att ett sådant avgiftssystem införs. I enlighet med det anförda anser utskottet att regeringen snarast möjligt bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning om ett ersättnings- och avgiftssystem vid vidareförsäljning av konst.

Avgifter på oinspelade ljud- och videoband

I flera motioner framförs krav på att det i enlighet med Upphovsrättsutredningens förslag skall införas avgifter på tomkassetter.

Justitieministern anför i propositionen att hon rent principiellt är positiv till införandet av upphovsrättsliga avgifter på oinspelade ljud- och videoband och liknande ljud- och bildbärare. Skälet härför är, enligt ministern, dels att rättighetshavarna förlorar inkomster till följd av den privatkopiering som är tillåten, dels att den tekniska utvecklingen förbättrar förutsättningarna för privatkopieringen och dels att rättighetshavarna svårtligen kan få skälig kompensation för denna kopiering på annat sätt än genom införandet av avgifter på tomkassetter.

I propositionen avvisas emellertid utredningsförslaget med hänvisning till att det inom EG pågår en översyn av bl.a. avgifter på oinspelade ljud- och videoband samt på liknande ljud- och bildbärare. EG-kommissionen har aviserat att det kommer ett förslag till direktiv i denna fråga. Som anförts i det föregående vill regeringen inte förekomma EG:s direktiv med förslag till lagändringar på grund av de risker detta för med sig.

Justitieministern har vidare, som skäl för att avvakta EG:s direktiv, tillagt följande. För de EG-länder som infört aktuella avgifter har problem uppstått när det gäller möjligheterna att ordna en effektiv uppbörd. Skälet härtill är tillskapandet av den inre marknaden med fria varurörelser i kombination med det faktum att vissa länder, t.ex. Storbritannien och Irland, helt saknar bestämmelser om bandavgifter. Enligt kommissionen bör därför en gemensam ordning för hela EG införas.

Enligt justitieministern är en förutsättning för införande av bandavgifter att uppbörden blir effektiv. Hon avser att följa utvecklingen på området. Skulle det visa sig att det är möjligt att åstadkomma en effektiv uppbörd redan inom ramen för en nationell bandavgiftsord-

ning kan det för svenskt vidkommande finnas skäl att införa en sådan ordning, även om det slutliga resultatet av EG:s arbete vid den tidpunkten ännu inte är klart.

Utskottet ansluter sig till de överväganden som gjorts i propositionen och som mynnar ut i ställningstagandet att man i nuläget bör avvakta med ett förslag till reglering beträffande ett ersättningssystem för tomkassetter. Med hänsyn till de starka skäl som talar för införandet av ett sådant system förutsätter utskottet att regeringen återkommer till riksdagen i frågan snarast möjligt. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionerna.

Fotografirätten

I två motionsyrkanden begärs att Upphovsrättsutredningens förslag att fotografirätten skall integreras med upphovsrättslagen skall genomföras. En viktig konsekvens härav skulle bli att alla fotografier skyddas under en tid motsvarande den som gäller för upphovsrättsliga verk, dvs. 50 år efter fotografens dödsår.

Justitieministern anför i propositionen att hon är positiv till en sådan integrering men avvisar ändå utredningens förslag med hänvisning till ett kommande EG-direktiv som syftar till en total harmonisering av de skyddstider som gäller för upphovsrätten, fotografirätten och de närstående rättigheterna. I direktivet blir av allt att döma exakt fastslaget vilken skyddstid som — också övergångsvis — skall gälla för bl.a. fotografier.

Mot bakgrund härav vore det, enligt ministern, mindre lämpligt att nu lägga fram förslag om ändrad skyddstid för fotografier. Mycket talar nämligen för att reglerna då inom kort skulle få ändras igen. Vid nordiska departementsöverläggningar har också enighet rått om att integreringen av fotografirätten i upphovsrättslagen inte bör genomföras förrän klarhet vunnits vad gäller innehållet i nämnda direktiv om skyddstider.

Enligt utskottets uppfattning är det starkt motiverat att fotografiska bilder har en lika lång skyddstid som gäller för annan bildkonst och även i övrigt samma upphovsrättsliga skydd som denna. Justitieministern har också uttalat sig för en integrering av fotografirätten i upphovsrättslagen. Utskottet har dock funnit sig böra godta de argument som anförts i propositionen för att avvakta med ställningstagande i frågan. I konsekvens härmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Ändring av byggnader

En motionär har begärt att upphovsrättslagen ändras i enlighet med Upphovsrättsutredningens förslag om att en ägares frihet att ändra sin byggnad skall inskränkas. Utredningen har föreslagit att ägaren till en byggnad skall ha en ovillkorlig rätt att ändra byggnaden utan upphovsmannens tillstånd endast om ändringen krävs av tekniska skäl eller för en ändamålsenlig användning av byggnaden. I övrigt skall rätten att

företa ändringar utan upphovsmannens tillstånd saknas, om ändringen är kränkande för upphovsmannens konstnärliga anseende eller egenart.

Förslaget avvisas i propositionen, och den nuvarande regeln där ägaren till en byggnad har rätt att ändra byggnaden utan upphovsmannens tillstånd föreslås behållas.

Utskottet delar uppfattningen i propositionen att den föreslagna ändringen inte bör genomföras. Det anförs i propositionen att det är högst ovanligt att ändringar av byggnader är kränkande för upphovsmannen och att behovet av skydd mot sådana ändringar således är litet. Det finns vidare en risk för att regleringen skulle bli svårtillämpad. Vidare beaktas att förslaget skulle få en menlig effekt från kostnads- och effektivitetssynpunkt genom att ägaren till en byggnad kan tvingas anlita upphovsmannen vid om- och tillbyggnad för att inte utsätta sig för risken att upphovsrättsintrång påstås. Att den nuvarande regeln behålls ligger även i linje med strävan att åstadkomma en så enkel och lättillämpad upphovsrättslag som förhållandena medger.

Med hänvisning till det ovanstående avstyrker utskottet motionen och tillstyrker regeringens förslag.

Offentligt framförande av verk vid gudstjänst

I två motionsyrkanden vänder sig motionärerna mot den nuvarande ordningen att utgivna verk får framföras vid gudstjänst utan upphovsmannens tillstånd och utan att denne får ersättning för nyttjandet. De föreslår i konsekvens härmed att denna inskränkning i upphovsrättslagen skall avskaffas.

Motionärernas begäran överensstämmer med utredningens förslag. Förslaget i denna del avvisas i propositionen. Som huvudskäl för att inte föreslå förändringar på denna punkt anges följande.

Enligt upphovsrättslagarna i Norden (utom Island) gäller att skyddade verk får framföras offentligt vid gudstjänst utan avtal med upphovsmännen och utan att upphovsmännen har rätt till ersättning. Frågan huruvida svensk rätt bör ändras på denna punkt har så stor principiell betydelse att en ändring inte bör vidtas utan att så sker också i övriga nordiska länder. Under det nordiska samrådet har framkommit att det i dessa länder torde komma att föreslås att radio- och TV-sändningar av gudstjänster skall omfattas av upphovsmännens ensamrätt men att regeln i övrigt skall behållas oförändrad. Redan av detta skäl anses att utredningens förslag på denna punkt inte bör genomföras.

Beträffande radio- och TV-sändningar av gudstjänster föreslås emellertid, i linje med vad som torde komma att föreslås i övriga nordiska länder, att sådana sändningar bör vara undantagna från regeln om fritt offentligt framförande.

Utskottet delar de åsikter som ligger bakom ställningstagandet i propositionen att inte genomföra utredningens förslag i denna del. Det är enligt utskottets uppfattning av stor vikt att det råder rättslikhet

mellan de nordiska länderna i så många frågor som möjligt inom upphovsrättsområdet. Utskottet avstyrker därför motionerna i denna del och tillstyrker regeringens förslag.

Uthyrning av exemplar av litterära verk

I propositionen föreslås i enlighet med Upphovsrättsutredningens förslag att det skall krävas tillstånd av upphovsmännen vid uthyrning (och därmed jämförliga rättshandlingar) av exemplar av litterära verk till allmänheten.

Förslaget innebär att upphovsmannens tillstånd krävs i alla de fall där användaren direkt eller indirekt lämnar någon form av vederlag för att han eller hon under viss tid skall få disponera verket. Det är utan betydelse huruvida vederlaget tas upp vid varje tillfälle när exemplaret ställs till förfogande eller i form av en årsavgift eller liknande. Däremot får ett bibliotek ta ut beställningsavgift eller förse-
ningsavgift utan upphovsmannens samtycke. Bibliotek som vill hyra ut exemplar av litterära verk får således på sedvanligt sätt träffa avtal om det med upphovsmännen. Sådana avtal kan ingås kollektivt. (Se prop. s. 93 och 114.)

Denna fråga har samband med frågan om biblioteksavgifter som utskottet behandlade våren 1992. Utskottet föreslog i sitt av riksdagen godkända betänkande enhälligt att riksdagen som sin mening skulle ge regeringen till känna vad utskottet anfört om kostnadsfria boklån vid folkbiblioteken. Utskottet anförde att det är en allmänt godtagen princip att boklån vid dessa bibliotek skall vara avgiftsfria och framhöll vikten av att denna princip upprätthålls även i framtiden (bet. 1991/92:KrU32, rskr. 1991/92:315).

Kulturutskottet tillstyrker förslaget i propositionen. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att de önskemål om en bibliotekslag som framförts i olika sammanhang genomgående innefattat krav på att det i en sådan lag skulle stadgas att bibliotekslån skall vara avgiftsfria. Ett genomförande av förslaget i propositionen innebär att författarna får en lagstadgad rätt att själva avgöra huruvida deras böcker skall få lånas ut mot avgift. Kulturutskottet gör bedömningen att kravet på en lagreglering i vad avser för låntagarna avgiftsfria boklån på bibliotek därmed i praktiken blir tillgodosett. Vid denna bedömning beaktar utskottet bl.a. att Sveriges författarförbund starkt drivit kravet på en bibliotekslag innefattande en bestämmelse om avgiftsfria boklån.

Återgivning av konstverk

Två motionsförslag innehåller krav på att nuvarande regel om att konstverk, som är stadigvarande anbragt på eller vid offentlig plats utomhus, får återges skall inskränkas så att den inte gäller fall när konstverket är huvudmotivet på bilden.

Motionskraven överensstämmer med Upphovsrättsutredningens förslag. Utredningen motiverar sitt förslag bl.a. med att det t.ex. vid vykortproduktion inte torde finnas något allmänt intresse som motive-

rar att återgivning i förvärvssyfte kan ske utan konstnärens samtycke. När konstverket utgör huvudmotivet på bilden bör därför enligt utredningens mening konstnärens ensamrätt gälla.

Utredningens förslag på denna punkt avvisas i propositionen. Justitieministern anför att hon instämmer i de uttalanden som gjorts i förarbeten till nuvarande regel, nämligen att det inte finns tillräckliga skäl att införa en särregel om fall när konstverk på allmän plats utomhus är huvudmotivet på t.ex. ett vykort. En sådan särregel skulle utgöra ett svårtillämpat stadgande eftersom det ofta är svårt att avgöra om konstverket är huvudmotivet på bilden. Ministern anger också som skäl för sin ståndpunkt att behovet av särregler bör granskas kritiskt eftersom sådana regler måste undvikas om upphovsrättslagen skall kunna förenklas, vilket är önskvärt.

Utskottet ansluter sig till det redovisade ställningstagandet i propositionen av innehåll att det saknas tillräcklig anledning att införa en särregel i aktuellt avseende. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Vidare yrkas i en motion — likaledes i överensstämmelse med utredningens förslag — att den nuvarande regeln om att konstverk, som ingår i en samling eller ställs ut eller bjuds ut till försäljning, får återges i kataloger eller meddelanden om utställningen eller försäljningen skall begränsas så att endast utställnings- och försäljningskataloger får säljas och att detta får ske endast i samband med utställningen eller försäljningen.

Utredningen har anfört i huvudsak följande. Bestämmelsen om kataloger utnyttjas emellanåt så att kataloger säljs till allmänheten efter en utställning och så att det framställs kataloger som kan karaktäriseras som konstböcker. Bestämmelsen om meddelanden används ibland för att framställa affischer som lämpar sig för att pryda väggar med. Varken lagtexten eller förarbeten anger någon begränsning i dessa avseenden, och det bör därför införas en regel som lägger fast i vilken utsträckning kataloger och meddelanden får säljas till allmänheten.

I propositionen anges att det inte finns tillräcklig anledning att genomföra utredningens förslag. Följande överväganden görs. Bestämmelsen om kataloger och meddelanden tjänar syftet att underlätta spridning av information om bl.a. konstutställningar. Bestämmelsen kan bara åberopas beträffande sådan reproduktion av konstverk som sker i nämnda syfte. Om framställaren av en utställningskatalog eller en affisch om en utställning producerar så många exemplar att produktionen går utöver vad som motiveras av det informationssyfte produkten skall tjäna, kan framställningen inte stödjas på bestämmelsen. Bestämmelsen ger alltså rätt till endast ett tämligen begränsat utnyttjande. Vidare anges att förslaget utgör en detaljreglering, som bör undvikas. Under det nordiska samrådet har det också rått enighet i denna fråga.

Utskottet ansluter sig till det redovisade ställningstagandet i propositionen av innehåll att det inte finns tillräcklig anledning att genomföra utredningens förslag i denna del. I konsekvens härmed avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Utskottet tillstyrker ett i propositionen framlagt förslag om vissa begränsningar i rätten att återge offentliggjorda konstverk.

1992/93:KrU12y

Stockholm den 6 maj 1993

På kulturutskottets vägnar

Åke Gustavsson

I beslutet har deltagit: Åke Gustavsson (s), Charlotte Branting (fp), Elisabeth Fleetwood (m), Hugo Hegeland (m), Maja Bäckström (s), Berit Oscarsson (s), Stina Gustavsson (c), Göran Åstrand (m), Leo Persson (s), Anne Rhenman (nyd), Ingegerd Sahlström (s), Carl-Johan Wilson (fp), Monica Widnemark (s) och Alwa Wennerlund (kds).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Elisabeth Persson (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Avvikande meningar

1. Vidareförsäljning av konst

Elisabeth Fleetwood (m), Hugo Hegeland (m), Göran Åstrand (m), Carl-Johan Wilson (fp), Anne Rehnman (nyd) och Alwa Wennerlund (kds) anser att den del av utskottets yttrande som i avsnittet börjar med "Riksdagen har" och slutar med "vidareförsäljning av konst" bort ha följande lydelse:

Utskottet tvingas konstatera att — eftersom frågan för närvarande ses över inom EG — regeringen avvaktar med sitt ställningstagande till förslaget om införandet av en upphovsrättslig droit de suite. Av propositionen framgår att det är oklart huruvida ett initiativ till direktiv kommer att tas i frågan. I propositionen anförs dock att för det fall kommissionen inte kommer att ta något initiativ inom det aktuella området kommer frågan om en svensk lagstiftning att tas upp på nytt. Utskottet anser att även avgiftsfrågan bör behandlas i samband med frågan om införandet av en upphovsrättslig ersättning. Utskottet förutsätter därför att — sedan EG:s studie är klar — frågan i hela dess vidd får en så snar lösning som möjligt. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet motionerna.

2. Fotografirätten

Åke Gustavsson, Maja Bäckström, Berit Oscarsson, Leo Persson, Ingegerd Sahlström och Monica Widnemark (alla s) anser att den del av utskottets yttrande som i avsnittet börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "utskottet motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det nu är dags att integrera fotografirätten med upphovsrättslagen för att fotografiska

bilder skall erhålla lika lång skyddstid som övrig bildkonst samt även i övrigt samma upphovsrättsliga skydd som denna. Det är inte rimligt att den teknik varmed bilden är framställd skall vara avgörande för skyddets innehåll. I propositionen säger sig också justitieministern dela uppfattningen om önskvärdheten av en sådan integrering. Likväl avvisas utredningens förslag med hänvisning till EG:s utredning om skyddstider. Det är dock ovissat när ett EG-direktiv om skyddstider kan komma att antas. Enligt utskottets uppfattning utgör utvecklingen inom EG inte något skäl till att avvakta med att genomföra Upphovsrättsutredningens förslag i denna del. I enlighet med det anförda tillstyrker utskottet motionsyrkandena.

3. Uthyrning av exemplar av litterära verk

Åke Gustavsson, Maja Bäckström, Berit Oscarsson, Leo Persson, Ingerd Sahlström och Monica Widnemark (alla s) anser att den del av utskottets yttrande som i avsnittet börjar med "Kulturutskottet tillstyrker" och slutar med "avgiftsfria boklån" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker ett i propositionen framlagt förslag om att det skall krävas tillstånd av upphovsmännen vid uthyrning (och därmed jämförliga rättshandlingar) av exemplar av litterära verk till allmänheten.

Utskottet vill tillägga följande. Den omständigheten att det införs ett krav på biblioteken att träffa avtal med författarna om de vill ta ut avgifter för sina lån minskar inte behovet av att det införs en bibliotekslag som innehåller förbud mot biblioteksavgifter. Medborgarna bör nämligen vara garanterade en rätt att avgiftsfritt få låna böcker på folkbiblioteken. Möjligheterna för medborgarna att låna böcker avgiftsfritt bör således inte vara beroende av vilket ställningstagande författarna intar till avgiftsfrågan. Frågan om införandet av en bibliotekslag vari avgiftsfriheten garanteras bör prövas i den nyligen tillsatta utredningen om kulturpolitikens inriktning.

4. Återgivning av konstverk

Åke Gustavsson, Maja Bäckström, Berit Oscarsson, Leo Persson, Ingerd Sahlström och Monica Widnemark (alla s) anser att den del av utskottets yttrande som i avsnittet börjar med "Utskottet delar" och slutar med "utskottet motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att konst som är fast anbragt på offentlig plats utomhus inte fritt skall kunna avbildas för det fall konstverket är huvudmotivet på bilden. Den nuvarande regeln fungerar som en begränsning i upphovsrätten för den grupp bildkonstnärer som skapar konstverk för offentlig miljö. Vidare kan nämnas att det i övriga nordiska länder (utom Finland) i princip gäller en tvångslicensbestämmelse när konstverket är huvudmotivet på bilden. Utskottet föreslår i konsekvens härmed att lagutskottet skall tillstyrka de aktuella motionsyrkandena.

Meningsyttring får avgas av suppleant från Vänsterpartiet, eftersom partiet inte företräds av ordinarie ledamot i utskottet.

Elisabeth Persson (v) anför:

1. Fotografirätten

Jag delar den uppfattning som kommit till uttryck i avvikande mening
2.

2. Offentligt framförande av verk vid gudstjänst

Jag delar motionärernas åsikt att det är rimligt att även upphovsmän som skapar verk avsedda att användas vid gudstjänster och liknande får rätt att begära ersättning när deras verk framförs offentligt. Kyrkomusik och sakrala texter bör upphovsrättsligt jämföras med profan musik och text. Andra tjänster och varor som behövs för en gudstjänsts genomförande är för övrigt något som kyrkan inte ifrågasätter att behöva betala för.

En upphovsrättslig ersättning skulle också bidra till att bättre frambringa goda kompositörer och textförfattare inom detta område. I konsekvens härmed tillstyrker jag motionsyrkandet.

3. Uthyrning av exemplar av litterära verk

Jag tillstyrker förslaget i propositionen men vill tillägga följande. Den omständigheten att det införs ett krav på biblioteken att träffa avtal med författarna om de vill ta ut avgifter för sina lån minskar inte behovet av att det införs en bibliotekslag som innehåller förbud mot låne- eller biblioteksavgifter. Människor bör nämligen vara garanterade en rätt att avgiftsfritt få låna böcker på biblioteken. Möjligheterna för medborgarna att låna böcker avgiftsfritt bör således inte vara beroende av vilket ställningstagande författarna intar till avgiftsfrågan. Jag vill erinra om att Vänsterpartiet under en följd av år drivit kravet på införandet av en bibliotekslag (se bl.a. men. i bet. 1992/93:KrU17).

